

## Liikenne- ja viestintävaliokunta

**Valtioneuvoston selvitys: Komission valkoinen kirja digitaalisen infrastruktuurin tarpeista**

Suurelle valiokunnalle

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Valtioneuvoston selvitys: Komission valkoinen kirja digitaalisen infrastruktuurin tarpeista (E 42/2024 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Lauri Mustonen, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Klaus Nieminen, Liikenne- ja viestintävirasto
- sääntelyasioiden päällikkö Heli Frosterus, DNA Oy
- lakiasiaintohtaja Anne Vainio, Elisa Oyj
- Senior Advisor Tapio Haapanen, Telia Finland Oyj
- lakiasioiden päällikkö Marko Lahtinen, FiCom ry

### VALTIONEUVOSTON SELVITYS

#### *Ehdotus*

Komission valkoisen kirjan lähtökohta on EU:n digitaalisen vuosikymmenen 2030 politiikkaohjelma. Turvallinen ja kestävä digitaalinen infrastruktuuri on politiikkaohjelman yksi neljästä pääosa-alueesta, johon sisältyvät myös tavoitteet: 5G kaikille asutuille alueille ja gigabitin yhteys kaikille 2030 mennessä.

Valkoinen kirja esittelee trendejä ja haasteita sekä esittää kaksitoista skenaariota näiden ratkaisemiseksi. Skenaariot käsittelevät teollisen ekosysteemin ja teknologisen innovaatiokyvyn kehittämistä (tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä EU-rahoitus), sisämarkkinatoimia ja turvallisuutta kehittäviä toimenpiteitä (merikaapelit ja salausteknologiat).

## Valiokunnan lausunto LiVL 10/2024 vp

### *Valtioneuvoston kanta*

Suomen näkemyksen mukaan EU:n sähköisen viestinnän sisämarkkinoita tulee kehittää digitaalisen vuosikymmenen tavoitteiden ja Euroopan globaalin kilpailukyvyn vahvistamiseksi.

Suomi pitää tärkeänä tavoitetta edistää koko EU:ssa laadukkaan digitaalisen infrastruktuurin eli valokuitu- ja 5G-verkkojen nopeaa rakentumista sekä 6G-teknologian varhaista käyttöönottoa.

Suomi pitää tärkeänä, että sähköisen viestinnän sääntely on jatkossakin pääasiassa markkinaehtoista ja teknologianeutraalia. Suomen näkemyksen mukaan sääntelyn taajuuspolitiikassa, verkkoitoimiluvissa, keskusverkoissa ja yleispalvelussa tulee jatkossakin mahdollistaa kansallisten erityisolosuhteiden ja kansallisen turvallisuuden huomioinen.

Suomi tukee toimia digitaalisen ja maanpäällisen infrastruktuurin turvallisuuden vahvistamiseksi.

Suomi suhtautuu myönteisesti erityisesti komission valkoisen kirjan ja merenalaisten kaapeli-infrastruktuuri suosituksen yhteiseen ja kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan edistää merikaapeli-infrastruktuurien turvallisuutta ja häiriösietokykyä.

Suomi peräänkuuluttaa kunnianhimoisia tavoitteita langattomien viestintäverkkojen kehitys- ja innovaatiotyölle. Suomi pitää tärkeänä laaja-alaista lähestymistapaa mm. pilviteknologioiden, tekoälyn ja reuna- ja kvanttilaskennan huomioimiseksi osana langattomien viestintäverkkojen kehitystä.

Suomi pitää tärkeänä rahoitusohjelmien synergioiden vahvempaa kytkemistä politiikkatavoitteisiin, myös osana teollisuuspolitiikkaa, tulevaisuuden viestintäverkkojen kehittämisessä. Kokonaisuuden tulee vahvistaa EU:n innovaatiokykyä, ekosysteemistä arvonnalisälähtöistä kehittämistä sekä teknologista omavaraisuutta.

Suomi pitää tärkeänä, että rajallisten sekä yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti merkittävien radio- ja taajuuksien käyttö on unionissa mahdollisimman tehokasta. Taajuus- ja toimilupapolitiikka vaikuttaa keskeisesti viestintäpalvelujen hintaan, laatuun ja saatavuuteen. Suomi pitää tärkeänä, että taajuuksien käyttöoikeuksista ja niiden yksityiskohtaisista ehdoista, kuten toimilupaprosesseista ja verkkotoimilupien ehdoista päätetään jatkossakin pääasiassa kansallisella tasolla muun muassa jäsenmaiden kansallisten erojen vuoksi. Kansallisesti tulee jatkossakin voida huomioida maanpuolustuksen ja viranomaisverkkojen taajuustarpeet.

Suomi katsoo, että taajuuspolitiikan tavoitteena tulisi olla jäsenvaltioiden sitoutuminen taajuuksien nopeaan ja kohtuuhintaiseen käyttöönottoon, eikä nopeammin eteneviä jäsenmaita saa hidastaa.

Suomen näkemyksen mukaan tulisi tehostaa taajuuksien käyttöä olemassa olevien sääntelyinstrumenttien ja rakenteiden puitteissa. Teknologisesti edistyneempien maiden parhaiden käytänteiden jakamista voitaisiin entisestään tehostaa. Syitä sille, miksi osa jäsenmaista ottaa taajuuksia

## Valiokunnan lausunto LiVL 10/2024 vp

hitaammin käyttöön tulisi arvioida kattavasti ja tämän jälkeen arvioida tarkoituksenmukaisia keinoja käyttöönoton tehostamiseksi.

Suomi pitää tärkeänä EU:n yhteistä tiekarttaa, kunnianhimoista aikataulua ja tehokasta toimeenpanoa 6G:n käyttöönottoon satelliittitietoliikenne huomioiden.

Suomi suhtautuu varauksella teledirektiivin ((EU) 2018/1972) soveltamisalan laajentamiseen. Kestävää kehitystä, teollista kilpailukykyä ja taloudellista turvallisuutta tulisi ensisijaisesti edistää tarkoituksenmukaisemmilla politiikka- ja sääntelytoimilla.

Suomi pitää tärkeänä komission tavoitetta markkinasääntelyn ja kilpailuoikeudellisen sääntelyn johdonmukaisuudesta. Suomi katsoo, että sisämarkkinoilla tulisi pidättäytyä lisäsääntelystä ja keskittyä sääntelyn yhdenmukaiseen ja ennakoitavaan toimeenpanoon, viranomaisyhteistyön tiivistämiseen ja hallinnollisen taakan vähentämiseen. Suomi näkee, että Internet-yhteyspalvelujen tarjoajien ja digitaalisten palveluiden tarjoajien väliset sopimussuhteet toimivat nykyisellään hyvin eikä markkinalla ole havaittu häiriöitä.

Suomi suhtautuu varauksella keskusverkkojen sääntelyn muuttamiseen kohdemaaperiaatesääntelystä alkuperämaaperiaatesääntelyyn, koska kansallista turvallisuutta ei välttämättä pystytty varmistamaan ja kustannukset saattavat ylittää hyödyt.

Suomi katsoo, että sähköisen viestinnän yleispalvelu on tarkoitettu loppukäyttäjien viimesijaiseksi peruspalvelujen turvaverkoksi. Yleispalvelun tason on jatkossakin huomioitava kansalliset erityispiirteet ja se on voitava toteuttaa teknologianeutraalisti. Suomi suhtautuu varauksella yleispalvelun rahoituspohjan laajentamiseen esimerkiksi numeroista riippumattomiin viestintäpalveluihin.

Suomi katsoo, että sille kupariverkon purkamisen sääntelyn hyödyt olisivat rajalliset hyvin edenneen kansallisen tilanteen vuoksi.

Suomi kannattaa huomattavan markkinavoiman sääntelyn säilyttämistä työkaluna telemarkkinoiden sääntelyyn, mutta suhtautuu varauksellisesti uusien instrumenttien kuten eurooppalaisten virtuaalisten tukutuotteiden käyttöönoton vaikutuksiin.

Suomi kannattaa digitalisaation vaikutusten mitattavuuden ja vertailtavuuden kehittämistä ja ICT-alan tuottamien ratkaisujen potentiaalin huomioimista päästövähennysten edistämisessä.

Suomi pitää tärkeänä riittävää tietoon pohjautuvaa vaikutustenarviointia voimassa olevan sääntelyn toimivuudesta ja sen huomioimista uusien sääntelyehdotusten suunnittelussa.

## Valiokunnan lausunto LiVL 10/2024 vp

### VALIOKUNNAN PERUSTELUT

#### *Yleistä*

Asiantuntijakuulemisessa on oltu pääosin tyytyväisiä valtioneuvoston perusmuistiossa esille tuotuihin arvioihin ja kantoihin. Asiantuntijalausunnoissa on kannatettu yleisesti muun muassa valkoisen kirjan Euroopan kilpailu- ja investointikyvyn ja teknologisen omavaraisuuden, sekä mm. merikaapelien turvallisuuden ja häiriösietokyvyn edistämistä koskevia tavoitteita.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan Euroopan unionissa on tärkeää edistää laadukkaan digitaalisen infrastruktuurin, sekä valokuitu- että mobiiliverkkojen, rakentamista ja 6G-teknologian varhaista käyttöönottoa.

#### *Sääntelyn kehittäminen*

Valiokunta pitää tärkeänä valtioneuvoston perusmuistiossa esille tuotua näkemystä, jonka mukaan toimialan EU-tason sääntelyn on välttämätöntä jatkossakin mahdollistaa kansallisten erityisolosuhteiden ja kansallisen turvallisuuden huomioiminen.

Asiantuntijakuulemisessa on painotettu, että valkoisessa kirjassa esille tuotujen toimenpiteiden vaikutusarvioinnit ovat tässä vaiheessa selkeästi puutteellisia. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston perusmuistion kantaan, jonka mukaan riittävään tietoon pohjautuva vaikutusten arviointi voimassa olevan sääntelyn toimivuudesta on erittäin tärkeää uusien sääntelyehdotusten suunnittelussa. Valiokunta pitää Euroopan kilpailukykyä ja yritysten investointikyvystä huolehtimista keskeisinä näkökohtina toimialan EU-sääntelyn kehittämisessä.

Yleisesti ottaen valiokunta kannattaa toimialan EU-tason sääntelyn lisäämisen sijasta ensisijaisesti sääntelyn yksinkertaistamista ja tarpeettoman sääntelyn purkamista. Keskeistä sääntelyn kehittämisessä on sääntelyn tasapuolisuus, teknologianeutraalisuus ja hallinnollisen taakan minimoiminen.

Rajat ylittävän yhteistyön kehittämiseksi asiantuntijakuulemisessa on peräänkuulutettu mm. viiranomaisyhteistyön tiivistämistä ja erilaisten nykyisten sääntelyesteiden purkamisen tarvetta. Lisäksi asiantuntijakuulemisessa on painotettu kansallisten toimilupien riittävän vähimmäiskeston merkitystä mm. teleyritysten investointien vaatiman ennakoitavuuden kannalta.

#### *Taajuuspolitiikka*

Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella erittäin tärkeänä, että Suomen edistyksellistä ja kansalliset erityispiirteet huomioivaa taajuuspolitiikka voidaan toteuttaa kansallisesti myös jatkossa. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että nopeammin eteneviä jäsenmaita ei hidasteta taajuuspolitiikkaa tai esimerkiksi taajuushuutokauppoja koskevilla EU-tason linjauksilla.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston perusmuistiossa esille tuotuun näkemykseen, jonka mukaan taajuuksien käyttöoikeuksista ja niiden yksityiskohtaisista ehdoista, kuten toimilupaprosesseista ja verkkotoimilupien ehdoista tulee päättää jatkossakin pääasiassa kansallisella tasolla.

## **Valiokunnan lausunto LiVL 10/2024 vp**

### *Markkinoiden rakenne*

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille huolia mahdollisesta markkinoiden kehittämisestä vain muutaman suuren eurooppalaisen teleyrityksen markkinamallin suuntaan. Erityisesti on oltu huolissaan tämän kaltaisen kehityksen mahdollisista vaikutuksista Suomen kaltaisessa pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen maassa. Saadun selvityksen mukaan suomalainen viestintämarkkina on toiminut tähän mennessä varsin hyvin ja tuonut markkinoille laadukkaita palveluja kansainvälisessä vertailussa kohtuulliseen hintaan.

Suurilla toimijoilla voitaneen nähdä olevan potentiaalisia skaalausetuja, jotka saattavat näkyä esimerkiksi kustannussäästöinä palvelutuotannossa. Asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin tuotu esille huoli siitä, että Suomen viestintäverkkojen ja -palvelujen kattavuus ja kohtuullinen hintataso eivät välttämättä toteudu optimaalisesti jatkossa, jos markkinoiden toimijoina on tulevaisuudessa vain kansainvälisiä suuryrityksiä, joille Suomi ei välttämättä ole se kaikkein kiinnostavin markkina-alue. Valiokunta korostaa saamansa selvityksen perusteella, että viestintämarkkinoiden kehittyminen vain muutaman suuren eurooppalaisen teleyrityksen käsittävän markkinamallin suuntaan ei vaikuta olevan Suomen etujen mukaista. Valiokunta painottaa, että Suomen tulee näin ollen ottaa tämä näkökulma keskeisesti huomioon asiaa koskevassa ennakkovaikuttamisessa ja asian jatkovalmistelussa.

Valiokunta painottaa, että viestintäverkkojen ja -palveluiden toimivuudella on olennainen merkitys myös huoltovarmuuden kannalta, joten markkinoiden kehittämisessä ja EU-tason sääntelyssä on välttämätöntä huomioida riittävällä tavalla myös jäsenmaiden kansalliset erityispiirteet.

## **VALIOKUNNAN LAUSUNTO**

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.*

## **Valiokunnan lausunto LiVL 10/2024 vp**

Helsingissä 18.9.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk  
varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas  
jäsen Pekka Aittakumpu kesk  
jäsen Marko Asell sd  
jäsen Heikki Autto kok  
jäsen Tiina Elo vihr  
jäsen Petri Huru ps  
jäsen Sheikki Laakso ps  
jäsen Mats Löfström r  
jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd  
jäsen Jani Mäkelä ps  
jäsen Pinja Perholehto sd  
jäsen Anne Rintamäki ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula